

ԱՆԱ ՖՐԱՆԿԻ ՕՐԱԳԻՐԸ

ԵՐԻՒՅ ՊՐԻՆՏ

Ներածություն

«Անձա Ֆրամսի օրագիրը» 20-րդ դարի ցնդասպանություններից մեկի՝ Հովոքովի մասին պատմող ամենասպազիկ փաստաթղթերից է՝ 1947թ.-ին առաջին անգամ հրատարակված հետո այն ընթերցվել է միշտնավոր մարդկանց կողմից՝ դառնապով ոգեշնչող վկացորդյուն մարդկային կամքի անփորբակելի բնուրով մասին։ Այս պարզ, մասկական օրագրի մեջ լսվում է միշտնավոր ամենդ մարդկանց անժամանակ ընդհարգած ձանը թիրևս հետո աս է պատճառը, որ գումարերանական աշխարհի խոր ծացերուն։

Սույն հրատարակության մեջ գեղ էն գրել օրագրից այսպիսի հագուստներ, որոնց սեղառված շնու նղոյ նախկինում Ըստիիվ այց լուսումների՝ ընթերցողը կարող է ամելի խորը բացանցել նմանի աշխարհ, ավելի մասրամասն հասկանաց այս ընդունիքի և նմանագիրն հազարամոր ընդունիքների կյանքը, ողբերգորդյունը, հոսքերն ու հոսքերը պատմության այդ ժամանակահագուստուն։

«Անձա Ֆրանկի օրագիրը» լինելով իր գեսանի մեջ յուրահասրուկ նույն, հիրավի կարելի է համարել անցյալի դեպքերը ականապեսի պես համակողմանի ընկալելու բացառիկ հնարավորություն։ Այս օրագիրը կուպանքների, դրանց հասնելու ճանապարհի, ցայի ու կորուրի արագութ գյուահ հարաբեկան նրաններության մարդու ու նրա պայքարի մասին է։ Իսկ առ պարարը երբեք չի վերջանում։

Աննա Ֆրամիկ, 1941թ.

Ուրբաթ, 12 հունիսի, 1942 թ.

Հոյս ունեմ կարող եմ վատահել թեզ այն ամենը, ինչ երբէ՛, չեմ վատահել ոչ որի, հոյս ունեմ կիասկանաս ու կողքիս կլինես:

(Ավելացված սեպտեմբերի 28-ին, 1942թ.)

Դու ինձ շապի եռ օգնում դու և միջին: Օրսպիր պահեղը հրաշալի է, հաճախ չեմ համբկում՝ երբ եմ ազադ բոպե ունենալու թեզ նորից գրերս համար:

Ո՛, ինչ ուրախ եմ, որ թեզ վերցրել եմ հետո:

Կիրակի, 14 հունիսի, 1942 թ.

Սկսեմ այն պահից, երբ տեսա թեզ իմ ծննդյան նվերների մեջ (և նշանակություն չունի, որ նախօրին ինը էի ընտրել թեզ խանութում):

Ուրբաթ օրը՝ ժամը վեցին, արդեն արթուն էի: 'Նե դա հասկանալի է, չ' որ իմ ծննդյան օրն էր: Բայց բամի որ այդրան շուտ վեր կենալ չէր կարելի, ստիպված էի հետաքրքրությունս զափել մինչև յոթից քառորդ պակաս, երբ այլև համբերել կապողացա, գնացի մերմասուն, որտեղ Մերժիս (մեր կատվի ձագը), բամսվեով ոտքերիս, ողջունեց ինձ:

Ժամը յոթին վագեցի հայրիկի ու մայրիկի մոտ, ու բոլորով գնացինք հյուրատեսյակ՝ բացելու նվերներս:

Ընդ, իմ օրագիր, ևս խուսը տեսաւ, որ ամենայաց նվարա
էիր: Ունեի նաև վարդերի մի փունք, կախուս և բազվարեր:
Հայրիկից ու նայիկից ոռողջ լի երթագոյն ըլուզ:
Անդամի խաղ, մի չի խաղողի երաք ոքք, բայ իս, գինի եր
հշեցնուս (չէ գինին Խոսնակի խաղօղից են պատրաստած),
մի բանկա մլրուց և երկու գրքի կորոն, նաև Շամիրա
օրակորուա գները, որու եւ վիճակից բանի ու Մարգան արդեն
ունի, մասսան շինուածք ինհարկի իմ պատրաստած և
թափանքի վարպետ նա), այս բարդրավճնիբներ և մարդիկի՝
եակայ տարբեր: Տասիկից նաևսկ եր եկայ ենոց այդ օքք,
բայց ինհարկի, որ զրու պատահայմություն է:

Հայու Հանեկին նկայ հետեւս. Ե միասին գնացնը
գործոց: Կասամիշչոցին ռասուցիչներին և աշակեռնեցին
թափանք երրուսիրեցի, իսկ մաւզան ամեն ինչով ոքք ունի
բական գրադաշական էր: Ժամը հինգին նոր Վերադարձա
տուն Կիմաստույսից դասին լի եղել, որին ուղղարար ինձ
չեն բայնում մամակցել մեր ու ոսքին հաճախակի որուս
ընկերու պատճառով նոյն այդ օքք նայիմին իրաւունք ունեց
որոշեցու՝ ինչ նոր խաղբար, և ես ընտրեցի վոլուովը:

Տան ինձ արդեն տպառում էին Սանսան Լուիժնանը և
Էզրա Վազնեցը Հանուկի Քաղաքը և Ժամելին վաս Մարտին
և Ֆիզկուտուուից հետո ինս նեան նկան, բանի որ մի գա
սարւուս ենք ափորում: Հանեկին և Սանսան մի ժամանակ
ին բայսուն ընկերու հինգին լին, և ուր եօրովից մասին
հաճախ առան էին. «Անս զայիս նև Սանսան. Հանսան և
Սանսան»: Ժամելին վաս Մարտինի հետ նաևուացել էր երես-
կան լիցենու, և այլ օրվանից նու դարձել լի ին բախւուն
ընկերունին: Հանեկին այժմ ընկերություն է անում Իդայի
հետ, իսկ Սանսան այլ դպրոցուն է, ունիրուն և իր հանուլու
սպասնդիմերի հետ և մասելին:

Աղջիկները թերեւ էին ինձ համար մն հիմաքանչ գիրք՝
«Հզմանդական հերթարաներն ու լիգնուտները», բայց սկսու-

մամբ գնել էին երկրորդ հատորը, ուստի ինձ նվիրած երկու այլ գործեր փոխարինեցի առաջնով:

Հեղենա մորաքուրը նվիրել էր գրւիլուտորուկ. Ստեփանի մորաքուրը՝ գեղեցիկ մազակա, իսկ Աննի մորաքուրը՝ մեկ այլ գիրը՝ «Դեզին մեկում է լևոները»:

Սուակուտան, լոգաստեղակում նստած, երազում էի Ռին Տին Տինի ցեղատեսակի շուն ունենարու մասին: Նրան կանվանել Ռին Տին Տին և միշտ հետո կուանի դպրոց: Դասերի ժամանակ կոպասեր ինձ նկուղում, իսկ լավ եղանակին՝ հեծանիվների կայանատեղոյ մոտ:

Երկուշարթի, 15 հունիսի, 1942 թ.

Ծնունդս նշեցինք կիրակի օրը՝ կեսօրից հետո: Հիտեցինք Ռին Տին Տինի մասին ֆիլմը. բոլորը հիացած էին: Ըսկերսերս նոյնպես ինձ ավերներ էին բերել. երկու մազակա, էջանիշ և երկու գիրը: Բայց այժմ ցանկանում եմ պատմել դասարանիս և, ընդհանրապես, դպրոցիս մասին:

Ոկտոս աշակերտներից:

Բևոսի Բլումնթարը շատ խեղճ տևոց ունի: Եթե չեմ մխայ- կում, ապրում է քաղաքի արևմտյան հատվածում գտնվող Ցամ Կլասսնի փողոցում, որտեղ ոչ մեկս չեն եղեւ: Լավ աշակերտուին է, բայց աշխատափրության չարքին: Խելացի և խելամիտ ոչ մի կերպ չես անվանի: Հասզիստ աղջիկ է:

Ժակին վաս Մարտնը համարվում է լավագույն ընկե- րութիւն, բայց իրականում իսկական ընկերութիւն երբեք չեմ ունեցել: Ակզրում կարծում էի, որ Զերին կլինի. բայց, ցավոք, այդպես չեղաւ:

Գ.Ա. և (սկզբանասահրով է գրված այն դեպքում, եթե տվյալ մարդը չի ցանկացել, որ իր անունը նշվի) շատ նյար- դային աղջիկ է, միշտ ինչ-որ բան մոռանում է, որի պատ- ճառով պարբերաբար պատժվում է, ուստիցիների կողմից: